

НАПРЯМ 6. ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЯК ІНСТРУМЕНТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-298-5-131>

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Косенко Єлизавета Євгенівна

*здобувач вищої освіти Навчального-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Ярошевська Тамара Василівна

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Проголошений Україною стратегічний шлях до євроінтеграції передбачає всебічне входження в європейський і політичний, й економічний, і правовий простір. Підвищена увага до цих правовідносин зумовлена міжнародними зобов'язаннями України, зокрема підписанням 27 червня 2014 року Угоди про асоціацію між Україною – з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами – з іншої сторони. Також 23 червня 2022 року Україна набула статусу кандидата на вступ до ЄС. Проте необхідно зазначити, що обраний Україною шлях євроінтеграції потребує максимального наближення національного законодавства до законодавства країн-членів ЄС. Адже Угода про асоціацію містить значну кількість чинних у межах ЄС правових норм, які мають бути імplementовані у законодавство України. Актуальність розв'язання цього питання очевидна, оскільки це дозволить визначити конкретні заходи, які сприятимуть вступу України до ЄС¹.

¹ Ярошевська Т.В. (2022). Правова охорона, захист та комерціалізація об'єктів права промислової власності в умовах євроінтеграційних процесів. *Аппаро*. Том. 2. С. 166-172.

Отже, наразі особливого значення надається питанню гармонізації національного законодавства України з європейськими нормами. Проте на цьому етапі багато ще не вирішених питань. Адже, на думку вітчизняних експертів, для входження в правове поле Європи, Україні необхідно прийняти нові закони або внести відповідні зміни до вже чинних національних законодавчих актів. По суті, мова йде про створення абсолютно нового законодавства, заснованого у багатьох випадках на міжнародних принципах, які раніше не використовувалися у практиці нашої країни. Такі перетворення можуть бути здійснені лише за умови активного наближення законодавства України до права ЄС, Ради Європи, Організації європейської безпеки та співробітництва та інших міжнародних організацій².

Тому при створенні національної правової системи держави відповідно до права ЄС необхідно одночасно з адаптацією чинних законів ухвалювати нові правові процедури, які гармоніюють з правовим полем ЄС. І беззаперечним також є те, що процес адаптації українського законодавства потребує злагодженої взаємодії усіх гілок влади.

Розвиток відносин з ЄС значною мірою залежить від законодавчого закріплення незворотності ринкових перетворень в Україні та забезпечення надійних гарантій захисту прав людини, що своєю чергою свідчитиме про готовність нашої країни виконувати свої міжнародні зобов'язання та щирість намірів щодо європейської інтеграції. Стратегія інтеграції України до ЄС визначає, що адаптація законодавства є одним з основних напрямків інтеграційного процесу.

Безперечно, адаптація законодавства є складним і багатомірним явищем, і майбутнє членство України в ЄС не є єдиною його метою. Розвиток національного законодавства в напрямку його зближення із законодавством ЄС має забезпечити високий рівень нормативно-правової підготовки в нашій державі, що, своєю чергою, сприятиме створенню ринково орієнтованого соціального законодавства та поступовому зростанню добробуту громадян, підвищуючи його до рівня держав-членів ЄС³.

Планування та хід роботи з адаптації правової системи є одним з основних принципів концепції адаптації правової системи України до правової системи ЄС, яка була схвалена Кабінетом Міністрів України ще у серпні 1999 року. Процес поділявся на три окремі етапи, на кожному з яких потрібно було досягнути певного ступеня узгодження законодавства України із законодавством ЄС у сферах, визначених концепцією. Ця програма встановлювала керівні принципи для

² Плетньова О. (2007). Особливості адаптації конкурентного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. *Право України*. № 10. С.67-73.

³ Картавцев В. (2006). Адаптація законодавства України в сфері національної безпеки до правових систем ЄС та НАТО. *Євроатлантикінформ*. № 4. С. 50-55.

визначення методів і темпів реалізації певних пріоритетів у адаптації законодавства, зумовлених прогресом у здійсненні економічних реформ і спрямованих на досягнення норм, що впливають з цілей монетарного, економічного та політичного союзу держав-членів ЄС. Таким чином, прийняття програми інтеграції України до ЄС стало важливим кроком у напрямку гармонізації українського національного законодавства з правом ЄС.

Особливістю європейського права є те, що воно створилося й активно розвивається на базі як континентального, так і звичаєвого права. Наприклад, питання гарантування прав і свобод людини, якими займається Європейський суд з прав людини поєднує у своїй роботі елементи континентального та звичаєвого права. Зокрема, він досить активно використовує у своїй практиці правило прецеденту та роз'яснює рішення судів не тільки на основі стандартів певних конвенцій, але й на принципах справедливості, природного права, норм моралі, суспільної необхідності тощо⁴. І держави – члени Ради Європи зобов'язані визнати обов'язкову юрисдикцію цього суду і це доцільно. Ця практика застосовується й в Україні.

Проте багатогранність європейського правового поля чітко вказують на труднощі на шляху гармонізації законодавства України з європейським законодавством. Становлення правової сфери держави – це тривалий суспільний процес, який органічно пов'язаний зі змінами в усіх інших сферах життя суспільства. Неможливо штучно прискорити цей процес, але необхідно створити спосіб, який би надав йому найбільшу допомогу. Необхідно також розширити й поглибити наукові дослідження проблем адаптації та забезпечити впровадження наукових рекомендацій з цих питань у реальну практику.

Отже, створюючи національну державну правову систему відповідно до права ЄС, необхідно одночасно з адаптацією вже наявних законів приймати нові, узгоджені із правовим полем ЄС, законодавчі акти. І прагнення України до євроінтеграції зумовлює врахування позитивного досвіду відповідного законодавства країн-членів ЄС та дотримання європейських норм щодо такої охорони. Проте, на нашу думку, тут важливе не просте копіювання тих чи інших підходів, які проведені у законодавстві ЄС, а системний науковий підхід до внутрішньої узгодженості та врахування усіх елементів позитивного права України. Від цього залежить міцність правового, науково-технічного, економічного розвитку нашої держави, а отже, і формування ефективної інноваційної моделі національної економіки.

⁴ Кравчук І. (2004). Адаптація права України до права Європейського Союзу: цілі, етапи, пріоритети. *Право України*. № 10. С. 132-135.